

Otrzymałem 7.05.2013 od SSR Rybnik
odbiorem no pierwszy raz
D

MINISTERSTWO SKARBU PAŃSTWA

PL 00-522 Warszawa, ul. Krucza 36/Wspólna 6; tel. (48 22) 695 87 35; fax: (48 22) 695 88 83

DP-AP-0260-366/13 (DP/2337/13)

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku
II Wydział Cywilny
Plac Kopernika 2
44-200 Rybnik

Powód: Rudolf Kołodziejczyk
ul. Żołędziowa 39
44-217 Rybnik

Pozwany: Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa
ul. Krucza 36/ Wspólna 6
00-522 Warszawa
reprezentowany przez
r.pr. Beatę Chłodzińską

sygn. akt: II 1200/12

ODPOWIEDŹ NA POZEW

W imieniu Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa, na podstawie udzielonego pełnomocnictwa (*odpis w załączeniu*), w związku z doręczeniem w dniu 19 kwietnia 2013 r. odpisu pozwu Rudolfa Kołodziejczyka o odszkodowanie, w wykonaniu zobowiązania Sądu do przedstawienia stanowiska w odpowiedzi na pozew:

1. podnoszę zarzut naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego regulujących kwestię właściwości miejscowej sądu i wnoszę o przekazanie sprawy do właściwego miejscowo Sądowi Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie Wydział I Cywilny zgodnie z art. 29 kpc.
2. wnoszę o ustalenie właściwej reprezentacji Skarbu Państwa w sprawie i zwolnienie od udziału Ministra Skarbu Państwa.

W dalszej kolejności wnoszę o:

1. oddalenie powództwa w całości,
2. przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność Pozwanego bądź jego pełnomocnika procesowego,

3. zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

UZASADNIENIE

W pierwszej kolejności pozwany Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa działając na podstawie art. 202 kpc podnosi zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Rybniku i wnosi o przekazanie sprawy do właściwego miejscowo Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie.

Powód wystąpił bowiem z powództwem o odszkodowanie przeciwko Skarbowi Państwa, a tym samym właściwość miejscową sądu należy ustalić zgodnie z treścią art. 29 kpc. W myśl powołanej podstawy prawnej powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza się według siedziby państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Jako jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie oznaczono Ministra Skarbu Państwa, a zatem według jego siedziby należy ustalić sąd właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy.

Odnosząc się do kwestii reprezentacji Skarbu Państwa, w ocenie pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa, poszukiwanie organu zobowiązanego do reprezentowania Skarbu Państwa w postępowaniu sądowym powinno odbywać się według wskazania wynikającego z art. 67 § 2 K.p.c. Zgodnie z treścią powyższego przepisu „*Za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej*”. W związku z powyższym oraz uwzględniając okoliczności przedmiotowej sprawy należy zauważyć, że Minister Skarbu Państwa nie jest podmiotem, który może zostać zakwalifikowany do wyżej wskazanych organów. Minister Skarbu Państwa nie jest organem państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, ani organem jednostki nadrzędnej nad jednostką, z której działalnością ono się wiąże.

Zakres działań administracji rządowej oraz właściwość ministrów kierujących danymi działami określona została ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (tj. Dz.U. 2003, Nr 159 poz.1548 ze zm.). Zgodnie z jej treścią ministrowie kierujący poszczególnymi działami administracji rządowej są właściwymi w sprawach określonych w ustawie, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych odrębnymi przepisami do kompetencji innych organów.

Minister Skarbu Państwa, zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Skarbu

Państwa (Dz. U. Nr 134, poz. 1434), kieruje działem administracji rządowej - Skarb Państwa. W myśl art. 25 ustawy o działach administracji rządowej, dział Skarb Państwa obejmuje sprawy gospodarowania mieniem Skarbu Państwa, w tym komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz narodowych funduszy inwestycyjnych i ich prywatyzacji, jak również ochrony interesów Skarbu Państwa – z wyjątkiem spraw, które na mocy odrębnych przepisów przypisane są innym działom. W tym katalogu nie mieszczą się sprawy związane z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości. Stąd wynika brak właściwości Ministra Skarbu Państwa w przedmiotowej sprawie.

Nie sposób również wywodzić właściwości Ministra Skarbu Państwa do występowania w niniejszej sprawie z przepisów ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 powołanej ustawy do zadań ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa należy m.in. prowadzenie zbiorczej ewidencji majątku Skarbu Państwa, prowadzenie ewidencji podmiotów, w szczególności państwowych jednostek organizacyjnych, którym przysługuje prawo wykonywania uprawnień wynikających z praw majątkowych Skarbu Państwa lub do działania w imieniu Skarbu Państwa, wykonywanie uprawnień wynikających z praw majątkowych Skarbu Państwa, składanie w imieniu Skarbu Państwa oświadczenia woli o utworzeniu spółki handlowej lub przystąpieniu do takiej spółki oraz o utworzeniu innej osoby prawnej, przewidzianej przepisami prawa. Nie mieszczą się natomiast w zakresie działania Ministra Skarbu Państwa kwestie stanowiące przedmiot niniejszego postępowania.

W ocenie Ministra Skarbu Państwa, organem zobowiązanym do reprezentowania Skarbu Państwa w przedmiotowym postępowaniu jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, bowiem to z jego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Zgodnie z art. 29 ustawy z 4.9.1997 r. o działach administracji rządowej (tj. Dz.U. 2003, Nr 159 poz. 1548 ze zm.) dział sprawy wewnętrzne obejmuje między innymi sprawy bezpieczeństwa i porządku wewnętrznego.

W tym kontekście wypada zwrócić uwagę, że niewystępowanie w sprawie właściwej jednostki organizacyjnej mogłoby oznaczać, iż nastąpiło pozbawienie możliwości obrony praw Skarbu Państwa przez właściwą jednostkę organizacyjną, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 stycznia 2003 r. (II CKN 1103/00). Z kolei w uzasadnieniu wyroku z 23 października 2003 r. Sąd Najwyższy zauważył, że „w orzecznictwie przywiązuje się do kwestii reprezentowania Skarbu Państwa istotne znaczenie, obarczając sąd obowiązkiem dbania z urzędu o to, aby w procesie działała właściwa jednostka organizacyjna, gdyż prowadzenie sprawy z udziałem jednostki niezwiązanej z

dochodzonym roszczeniem stanowi uchybienie procesowe mogące mieć wpływ na wynik sprawy, a w niektórych przypadkach może uzasadniać zarzut pozbawienia możliwości obrony praw Skarbu Państwa, skutkujący nieważnością postępowania”.

W sprawie powód dochodzi zadośćuczynienia za doznane krzywdy moralne i finansowe na skutek bezprawnego zatrzymania w miejscu pracy oraz bezprawnej deportacji jego ojca Jana Kołodziejczyka w dniu 20 lutego 1945 r. do Rosji. W dalszych pismach procesowych powód żąda również moralnego zadośćuczynienia w postaci uznania czynu Państwa Polskiego w polegającego na deportacji jego ojca w lutym 1945 r. do Rosji za zbrodnię.

W ocenie pozwanego, mając na uwadze przedmiot dochodzonego roszczenia, stwierdzić należy, iż w sprawie brak jest podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Odnośnie roszczenia o uznanie za zbrodnię czynu Państwa Polskiego polegającego na deportacji ojca powoda, na gruncie przepisów prawa cywilnego również brak jest przesłanek do uwzględnienia roszczenia.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, gdyby nawet uznać, że zdarzenie, będące źródłem szkody doznanej przez powoda stanowi czyn niedozwolony, to zauważyć należy, iż darzenie to miało miejsce w lutym 1945 r., a zatem przed wejściem w życie obowiązującego obecnie kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. XLIX. § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz.U.1964.16.94) „*Do zobowiązań, które powstały przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się przepisy tego kodeksu, jeżeli chodzi o skutki prawne zdarzeń, które nastąpiły po dniu wejścia kodeksu w życie, a które nie są związane z istotą stosunku prawnego.*”

Ponieważ powód wywodzi skutki prawne z czynu popełnionego w 1945 r., czyli pod rządem kodeksu zobowiązań (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r., Dz. U. Nr 82, poz. 598), jego roszczenie należy, oceniać w pierwszej kolejności przez pryzmat przepisów tego kodeksu. Przepisy te, jak zgodnie przyjmowano w orzecznictwie oraz w doktrynie, nie stwarzały możliwości uwzględnienia roszczenia o naprawienie szkody zawinionej przez organ Państwa wykonujący czynność Państwa, jako aparatu przymusu. Możliwość taką stworzyły dopiero przepisy ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych (Dz. U. Nr 54, poz. 243).

Zgodnie z art. 5 ww. ustawy „Poszkodowanemu może być przyznane całkowite lub częściowe wynagrodzenie nawet w razie braku podstaw odpowiedzialności Państwa według przepisów prawa cywilnego, jeżeli wskutek czynności pracownika państwowego doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia albo utracił żywiciela, a za naprawieniem szkody przemawiają względy słuszności, zwłaszcza niezdolności poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne.”

Natomiast art. 6 tej ustawy stanowił, że jeżeli według dotychczasowych przepisów Państwo nie ponosiło odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przed dniem wejścia w życie ustawy, poszkodowany może dochodzić od Państwa wynagrodzenia nie później niż w ciągu roku od tego dnia. Należy zauważyć, iż powód wystąpił z roszczeniem dopiero w dniu 18 września 2012 r. Ponieważ art. 6 powołanej ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. został utrzymany w mocy przez art. VII przepisów wprowadzających Kodeks cywilny, roszczenie powoda uległo przedawnieniu z dniem 28 listopada 1957 r.

W związku z tym pozwany podnosi zarzut przedawnienia roszczenia.

Mając na uwadze uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1996 r., III CZP 76/96 (OSNC 1997 z. 2, poz. 16), zgodnie z którą „Przedawnienie roszczeń o naprawienie przez Skarb Państwa szkody wyrządzonej czynami stanowiącymi zbrodnie stalinowskie w rozumieniu art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 4 kwietnia 1991 r. o zmianie ustawy o Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce - Instytucie Pamięci Narodowej (Dz. U. Nr 45, poz. 195) należy oceniać na podstawie przepisów prawa cywilnego. W ramach takiej oceny, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, sąd powinien rozważyć, czy nie zachodziła przeszkoda powodująca, że przedawnienie nie rozpoczęło biegu lub że bieg przedawnienia uległ zawieszeniu. Sąd powinien również mieć na uwadze, czy w konkretnych okolicznościach podniesienie zarzutu przedawnienia nie stanowi nadużycia prawa” w ocenie pozwanego podniesienie zarzutu przedawnienia nie stanowi nadużycia prawa. Od daty zdarzenia upłynęło ponad 67 lat, przy czym w dniu 4 czerwca 1989 r. nastąpiła istotna zmiana warunków ustrojowych, po której powód mógł wystąpić z roszczeniem do sądu. Gdyby nawet liczyć bieg rocznego terminu z art. 6 ust. 1 powoływanej ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. dopiero od dnia 4 czerwca 1989 r., to termin ten również upłynąłby przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do żądania uznanie za zbrodnię czynu Państwa Polskiego polegającego na deportacji ojca powoda. W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż ocena, czy dany czyn stanowi przestępstwo (w tym wypadku zgodnie z żądaniem powoda zbrodnię) nie mieści się w zakresie kognicji sądu cywilnego. Sprawa taka nie jest bowiem sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 kpc.

Jeżeli nawet przyjąć, iż podstawę roszczenia powoda w tym zakresie mógłby stanowić art. 189 kc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny, to również brak jest podstaw do jego uwzględnienia. Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem w oparciu o powyższą podstawę można żądać również ustalenia faktów prawotwórczych. Przepis ten jednakże nie może znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie z uwagi na brak przesłanki interesu prawnego. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Orzecznictwo ustaliło zasadę, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie.

W związku z tym należało wnosić jak na wstępie.

RADCA PRAWNY

Beata Chłodzińska

Załączniki:

- odpis pisma,
- pełnomocnictwo.